

ו. ואבני אלגביש, מאי אבני אלגביש, תנא אבנים שעמדו על גב איש וירדו על גב איש, עמדו על גב איש זה משה, דכתיב "והאיש משה", ירדו על גב איש זה יהושע, דכתיב "איש אשר רוח בו" כו'. המלחמה דרושה לפי מעמד האנושיות, שלא נגמר עדיין בהשלמתו, וצריכה ביותר לצורך הגנה לאומית או תקומתה. והנה לפי הרגיל תלוי הצלחת כל אומה בהתגבר רוח האמץ כלב אנשיה, והאומץ מתגבר במה שהידיעה מחבררת להם שעזרתם תלוי בעצמם בכחם ועז גבורתם. ע"כ יוכל הטוען לטעון, כי מרשגי דעת יראת אלהים יחלישו את אומץ העם באשר לפי האמת מתבאר "כי לך המלחמה"¹, ולולא עזרת ד' שוא זרוע אדם. אבל זו טעות מוחלטת, כי אין גדר הבטחון וההתלות (אל) [על] ישועת ד' בא למעט את כל כחות הגבורה האפשריים, כ"א להשכיל את העם שלא בכח הגבורה הברשית לבדה ישיגו מאויים, כ"א צריך לזה גם הגבורה המוסרית שהיא ההליכה בדרכי ד', שאז העם זכאי שתעמוד לו גבורתו ושיצליח בה, מאחר שיש להצלחתו תכלית במציאות האנושית. אבל כשישים רק אל הגבורה הגשמית פניו, וע"ד הכשרון² הרוחני לא יביט ולא יתבונן, הלא ירד במעלות ורוחו ואין תועלת נמצאת בהצלחתו, ודאי לא יצליח, כי אין ד' עמו. נמצא שיסוד הבטחון ותכלית ההוראה שהוראה השם יתברך ע"י ההנהגה

הניסיונית עם ישראל, "כי לך המלחמה"¹, היתה לא להחליש את הציור שצריך התאמצות האדם להקמתו הכללית והפרטית, כ"א לשכללה שתהי שלמה מכל צדדי היינו שלא תסתפק רק בגבורה פשוטה, כ"א תפנה על כל הצדדים של שלמות הפרטית והכללית. וזהו יסוד הדקדוק המוסרי שהיו צריכים להתנהג במלחמותינו לפי הדרכתה של תורת ד' תמימה³. והנה אין לך מלחמה מורגשת שבאה מן השמים, כנפילת אבנים מן השמים, שאין בה שיתוף כח אנושי כלל, וניכר לכל שמן השמים נלחמים באויבי עם ד', לא תאמר שבזה יש הוראה שצד הבטחון מרשל את ההשתדלות האנושית. לא כן כ"א אותן אבנים הן באו על ידי שעמדו על גב איש, וירדו על גב איש, שע"י שנמצא איש שכבר התאמץ להשלים עצמו בכל ארצות הצדק עד. שעליו יאמר⁴ "ותגוד אומר ויקם לך", באו אלה האבנים. א"כ מורות הן צורך התריצות לכל כשרון שאך בידונו היא, ובכללם ג"כ ההתגברות לחזק האומה וכל צרכיה שהם מתנאי החובות המוסריות והתוריות, שהשקפת הבטחון תורו להם ותאמצם. שהרי למדנו שאפילו כל הדברים הניסויים שאנו רואים שאין בהם שום צד השתדלות אנושית, ק"מ הם ג"כ תלויים בכשרון האדם וחריצותו המוסרית, א"כ מזה נלמד כמה גדול הוא ערכה של ההשתדלות בכל ההשתדלות

המלחמה

א

כשיש מלחמה גדולה בעולם מתעורר כח משיח. עת הזמיר הגיע, זמיר עריצים, הרשעים נכחדים מן העולם והעולם מתבסס, וקול התור נשמע בארצנו. היחידים הנספים בלא משפט, שבתוך המהפכה של שטף המלחמה, יש בה ממת מיתת צדיקים המכפרת, עולים הם למעלה בשורש החיים ועצמות חייהם. מכ"א ערך כלדי לטובה ולברכה אל כלל בנין העולם בכל ערכיו ומובניו. ואח"כ כתום המלחמה מתחדש העולם ברוח חדש ורגלי משיח מתגלים ביותר, ולפי ערכה של גורל המלחמה בכמותה ואיכותה ככה תגדל הצפייה לרגלי משיח שבה. מלחמת עולם של עכשיו צפיה נוראה גדולה ועמוקה יש בה, מצורף לכל גלגולי הזמנים והוראת קץ המגולה של התישבות א"י. בדעה גדולה, בגבורה עצומה, ובחגיגון עמוק וחדר, בתשוקת אמת וברעיון בהיר, צריכים לקבל את התוכן הנשג של אור ד' ומתגלה בפעולה נפלאה בעלילות המלחמות הללו ביחוד. "בעל מלחמות זורע צדקות, מצמיח ישועות, בורא רפואות, נורא תהלות, אדון הנפלאות, המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, אור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו מהרה לאורו".

שבעולם. וכאשר למד לנו רב סעדיה גאון ד"ל בס' האמונות⁵, שכיון שאנו רואים שלצורך ההשלמה הרוחנית הנצחית או צריכים ודאי להשתדלות של תורה ומע"ט, א"כ ראינו שכך היא מדתו של מקום ב"ה להנחיל לאדם טובו ע"י ההשתדלות מצדו, מזה נבין שגם הטוב הגשמי לא נשיג כ"א ע"י השתדלותנו, והבטחון מועיל רק למלא את כח החריצות מכל צדדיו, שלא יכשל בהתמלאו רק מצדדים הגשמיים לבדם. ע"כ לעתיד לבא שתהי מלחמת גוג ומגוג בסוף גמור תשלום עמדתם של ישראל, בתור עם גדול ועצום, קדוש וחכם, ירדו אלו האבנים אבני האלגביש⁶ לנצח מלחמתם, להישיר דרכי השתדלותם שתהי מכוללת בהשתדלות רוחנית בדעת אלהים וכל דרכי היושר שהם דרכי ד' ביחוד עם עזם וגבורתם, ולא יטעו לא בטעות של שכחת ד' לאמר "כחי ועצם ירי עשה לי את החיל הזה"⁷ ולא ד' פעל כל זאת⁸ שגורם נפילה רוחנית שגורת אחריה תקלות רבות, ומנועת ג"כ מטעות אפשרית לבא מקוצר דעת שיסוד הבטחון יגרום התרשלות ומיעוט חריצות. ע"כ יבאו לעזרה אלה האבנים שכבר נקרא להן שם אבני אלגביש, ונרמזו בהן שהן באו על גב איש. הרי שכל עזרת ד' תבא על גב איש, באשר זאת היא הטובה האמתית ועיקר החיים, שיגיע האדם לטובתו הכללית והפרטית בהשתדלותו ועמל נפשו.

(צין איה תכונת גב, פרק ט')

ב

אנו מסתכלים בדורות הראשונים, המסופרים בתורה, בנביאים ובכתובים אותם הדורות שהיו עסקים במלחמה, — והם הם הגדולים שאנו מתיחסים אליהם בידידות וגדולת יקודש. הננו מבינים, שהויק הנשמתי הוא היסוד: אותו מעמד העולם, שהלך במרוצתו או שהיתה המלחמה כל-כך נחוצה בו, הוא גרם להופיע את אלה הנשמות, שהרגשתן הפנימית בתוכן שלם היתה. מלחמת קיומם, קיומ האומה, מלחמת ד' היתה בהכרה פנימית. עיונים היו ברוחם וידעו בעמק החשן לבחור בטוב ולסור מן הרע, גם כי אלך בגיא צלמות לא אירע רע". כשאנו מתבוננים אליהם, הננו בכל ההופעה הרוחנית שאנו כל-כך שוקקים לה, משתוקקים לאמוצם, לכח החיים החטוב והגבוש, האיתן והמוצק, ששכן בקרבם, ומתוך תשוקה זו, כתנו הרוחני מתאמץ וכח-גבורתנו מתעדן, ואותן הנשמות החזקות החזרות לחיות בנו כימי עולם.

(אמרוהו דה ע"י - ט')